

Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 93-cü ili tamam olur

Aprelin 28-də görkəmli oftalmoloq (göz həkim) alim, ictimai xadim, XX əsr Azərbaycan tarixinin görkəmli simalarından sayılan Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 93-cü ildöbünmü tamam olur. Zərifə Əliyeva 1923-cü il aprelin 28-də Naxçıvanın Şahtaxtı kəndində, görkəmli ictimai və dövlət xadimi, xalqımızın böyük oğlu Əziz Əliyevin ailəsində dünyaya göz açıb.

Zərifə xanım Əliyeva ümummilli lider Heydər Əliyevin vəfali ömrən gün yoldaşı, çədaqətli dostu və etibarlı səlahəsi olub. O, Azərbaycan xalqının böyük oğlu ümummilli lider səviyyəsinə yüksəlmiş Heydər Əliyevə bütün ömrü boyu mənəvi dayaq, arxa olmuşdur.

Ulu öndər Heydər Əliyev Zərifə xanım haqqında deyirdi: "O mənə sadəcə ömür-gün yoldaşı deyildi. O mənə dost, dayaq idi. İşimin çox olduğu bütün dövrlərdə ailəm haqqında çox rahat düşünürdüm. Çünkü mənim Zərifə Əliyeva kimi yoldaşım var idi".

Zərifə xanım bütün Azərbaycan qadınlarının malik olduğu keyfiyyətləri özündə bir növ ümumişdirilmiş şəkildə təmsil edirdi. O, Azərbaycan qadınının nələrə, hansı fədakarlıqlara qadir olmasını göstərirdi. Zərifə xanım bütün keyfiyyətlər üzrə nümunə idi.

Zərifə Əliyeva hər şeydən evvel nəcib insan, qayğılaş həkim idi. Onun alim kimi qazandığı böyük uğurlar Azərbaycan tibb elmi tarixində ayrıca bir mərhələ təşkil edir. Onun elmi fəaliyyəti çox zəngin və əhatəli olmuşdur. İstedadlı alim kimi oftalmologiya-

nın aktual mövzularına həsr edilmiş çoxprofilli tədqiqatlar aparıb və dəyərli elmi tədqiqat işləri yaradıb.

Müxtəlif göz xəstəliklərinin müalicə və profilaktika tədbirlərinin işləniləbilə hazırlanması ilə məşğul olan Zərifə xanım özünün tədqiqat işlərini traxomanın müalicəsi ilə bağlı məsələlərə, habelə traxomanın və

onun ağır nəticələrinin müalicəsi zamanı o dövrlə yeni olan antibiotiklərin imkanlarından səmərəli istifadə etməyin öyrənilməsinə sərf edib.

Bu tədqiqatların nəticələri Zərifə xanım Əliyevanın 1960-ci ilde "Sintomisin terapiya metodlarının başqa birləşmələri traxomanın müalicəsi" mövzusunda müvəffəqiyətlə müdafiə etdiyi namizədlik dissertasiyasının əsasını teşkil edib.

1968-ci ildən başlayaraq Zərifə xanım Əliyeva professional oftalmologyanın problemləri ilə ciddi məşğul olmuşdur. Bu sahənin əhatə dairəsinin çox geniş olmasına baxmayaraq, gözün pəşə xəstəlikləri probleminə dərin və çox-sahəli marağını Zərifə Əliyeva bütün həyatı boyu itirməmişdir. Alim dünyada ilk dəfə olaraq pəşə patalogiyasını araşdırıran elmi-tədqiqat laboratoriyası yaradıb və praktiki olaraq elm aləmində yeni bir istiqamətin-pəşə oftalmologiyasının

əsasını qoyub. Apardığı tədqiqatların gedişində "Göz yaşıının axmasının fiziologiyası", "Gözün və görmə sinir yolunun yaşla əlaqədar dəyişiklikləri", "Gözün hidrostatik sisteminin anatomik fizioloji təbieti" və s. kimi onlarla elmi məqalələr və monoqrafiyalar çap etdirib.

Uzunmüddətli müşahidələrin və tədqiqatların nəticələri görkəmli həkimin "Azərbaycanın kimya senayesinin bəzi müəssisələrinin işçilərinin görmə üzvünün vəziyyəti" mövzusunda doktorluq dissertasiyasının əsasını təşkil etmişdir. 1976-ci ildə Q. Helmolt adına Moskva Göz Xəstəlikləri İnstitutunda həmin dissertasiyanın müdafiəsi zamanı Sovet İttifaqının aparıcı alimləri Zərifə xanımın elmi əsərlərini çox yüksək qiymətləndiriblər.

Zərifə Əliyevaya 1977-ci ilde tibb elmləri doktoru elmi dərəcəsi verilib.

Görmə orqanının pəşə patologiyasını sahəsində apardığı

elmi tədqiqat işlərinin uğurlu nəticələrinə görə akademik Zərifə Əliyeva keçmiş SSRİ-nin oftalmologiya sahəsində ən mötəbər mükafatı olan SSRİ Tibb Elmleri Akademiyasının M.I.Averbax adına mükafatına layiq görüllər. Keçmiş SSRİ-də bu mükafatı alan ilk qadın alim kimi onun adı oftalmologiya elminin

tarixinə düşüb.

Zərifə xanım haqlı olaraq belə hesab edirdi ki, həkimin pəşə mövqeyi onun xəstəyə münasibətini müəyyənləşdirən başlıca amıldır: "Yalnız o şəxs əsl həkimdir ki, xəstənin ağrılarını məhz özünün ağrıları hesab edir. Belə bir həkim üçün hər dəfə xəstəni qəbul etmək, hər dəfə xəstəliyə düber olmuş insanla səhbət etmək həm xəstə qarşısında, həm də cəmiyyət qarşısında, ən başlıcası isə öz vicdanı qarşısında əxlaqi məsuliyyət deməkdir".

Zərifə xanımın həyatında ən böyük arzusu insan sağlamlığını qorumaq, xəstələrinə işləq, sevinc bəxş etmək idi. O, həmkarları ilə birləşdə ağır faciəyə səbəb olan traxoma xəstəliyinə qarşı mübarizə aparırdı. Zərifə Əliyeva ciddi elmi tədqiqatları, apardığı müraciət kərəhiyə eməliyyatları, müalicə işləri ilə yanaşı, pedagoji fəaliyyətini də uğurla davam etdirirdi, o gənc nəslin

təlim-terbiyəsində, yüksək səviyyəli tibb işçilərinin hazırlanmasında, peşəkar elmi kadrların yetişdirilməsində böyük xidmətlər göstərmişdir. Zərifə xanım dosentlikdən professor, kafedra müdürü vəzifələrinə, akademik zirvəsinə qədər yüksəlmişdir. Qeyd olunmalıdır ki, Zərifə xanım oftalmologiya sahəsində Azərbaycanda ilk akademik qadın olmuşdur.

Akademik Zərifə Əliyeva həm də görkəmli ictimai xadim idi. O, keçmiş SSRİ Sülhü Müdafiə Komitəsinin üzvü, Azərbaycan Sülhü Müdafiə Komitəsi sədrinin müavini, Ümumittifaq "Bilik" Cəmiyyəti idarə Heyətinin, Ümumittifaq Oftalmologlar Elmləri Cəmiyyəti Rəyasət Heyətinin üzvü olmuş, "Əməkdar Elm Xadimi" fəxri adına layiq görülmüşdür. Zərifə xanım Əliyeva 1985-ci il aprelin 15-də Moskva şəhərində vəfat edib.

Zərifə xanım gecə-gündüz yorulmaq bilmədən Azərbaycan dövlətçiliyi naminə çalışın bir insani Heydər Əliyevi tükənməz sevgi və qayğı ilə əhatə edərək ona əsil dost, sirdəş oldu. Eyni zamanda ailədə elə bir mühit yaranmışdı ki, ömrünü Vətənə, xalqına xidmətə həsr edən ulu öndər evindən, uşaqlarından həmişə arxayı olub dövlət işlərini aparırdı. Bu iki böyük şəxsiyyət birlikdə Vətənə, soy-köklerinə layiq vətənpərvər övladlar böyüdüldür. Zərifə xanım övladlarının düzgün təribyəsi üçün hər cür fədakarlığa hazır idi. Həmişə kamilliyyə can atan bu insan uşaqlarının təribyəsində də şəxsi hissələrini deyil, cəmiyyətin mənafeyini üstün tuturdu. Bu gün Azərbaycanın fəxri, möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin siyasetdə qazandığı uğurlar, gündəngüne dünyada artan nüfuzu bir ana kimi Zərifə xanımın ruhunu sevindirir.

Qüdret SƏMƏDOV.

Akademik Zərifə Əliyevanın anım günü qeyd edildi

Qəbələ Müalicə-Diaqnostika Mərkəzində dünya oftalmologiya elminə böyük töhfə vermiş akademik Zərifə xanım Əliyevanın anım günü qeyd olunmuşdur. Tədbirdə diaqnostika mərkəzinin işçiləri iştirak etmişlər.

Tədbiri Müalicə-Diaqnostika Mərkəzinin baş həkimi Ceyhun Əhmədov açmış və görkəmli alimin əziz xatirəsi bir dəqiqlik sükutla yad olunmuşdur. Sonra baş həkim C. Əhmədov oftalmoloq həkim Şirəli Sadıqov, həkimlərdən Səbinə Məmmədova və baş-qaları Zərifə xanım Əliyevanın həyat yolu, təhsili, əmək fə-

liyyəti haqqında danışmışlar. Zərifə xanım Əliyeva 1923-cü ilin aprel ayının 28-də akademik Əziz Əliyevin ailəsində dünyaya gəlmışdır. 1947-ci ildə Azərbaycan Dö-

lət Tibb İnstitutunu bitirmişdir. 1959-cu ildə göz xəstəliyi üzrə namizədlik dissertasiyası müdafiə edir, sonralar oftalmologiya elminin tanınmış simalarından biri olur. 1983-cü

dir. O, 150-dən artıq elmi əsərin, 10 monoqrafiyanın, 12 səmərələşdirici təklifin, dərs vəsaitlərinin müəllifi olmuşdur.

Zərifə xanım Əliyeva

1985-ci il aprelin 15-də Moskva vəfat etmişdir. 1994-cü ildə onun nəşri Azərbaycana getirilmişdir.

Bu gün də güclü şəxsiyyət, dərin zəka sahibi olan Zərifə Əliyevanın əziz xatirəsi unudulmur.

«Qəbələ».

Foto S. Umu耶vindir.